

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 469/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Vojtechom Budavárom, Šafárikovo námestie 7, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. PN-4C/62/2008 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 4C/62/2008 a Okresnom súde Trnava pod sp. zn. PN-4C/5/2000) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. PN-4C/62/2008 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 4C/62/2008 a Okresnom súde Trnava pod sp. zn. PN-4C/5/2000) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **7 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 11. septembra 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhol

prikázať Okresnému súdu Trnava vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadostučinenie 14 000 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že mesto Piešťany sa žalobou doručenou Okresnému súdu Piešťany 7. septembra 1999 domáhalo vypratania nehnuteľnosti (v znení neskorších zmien žaloby). Konanie bolo pôvodne vedené na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 11C/205/1999. Okresný súd Trnava z dôvodu výlučnej miestnej príslušnosti 17. januára 2000 postúpil vec Okresnému súdu Piešťany, a tak bola vec vedená pod sp. zn. 4C/5/2000. Po zrušení Okresného súdu Piešťany (k 31. decembru 2003) bol spis vrátený späť Okresnému súdu Trnava, pričom konanie bolo vedené pod sp. zn. PN-4C/5/2000. Z dôvodu zmeny sústavy súdov účinnej od 1. januára 2008 bol spis postúpený Okresnému súdu Piešťany a konanie bolo vedené pod sp. zn. 4C/62/2008.

3. Okresný súd Piešťany uznesením z 9. januára 2014 prerušil konanie do právoplatného skončenia súvisiaceho konania vedeného na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 4C/407/2008. Po nadobudnutí právoplatnosti súvisiaceho konania Okresný súd Piešťany uznesením z 18. augusta 2018 pokračoval v konaní.

4. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 181 ods. 1 písm. g) zákona č. 371/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Piešťany na Okresný súd Trnava.

5. V súčasnosti je spis na Okresnom súde Trnava vedený pod sp. zn. PN-4C/62/2008 a v konaní je nariadený termín pojednávania 15. novembra 2023.

6. Ústavný súd na podanie ústavnej sťažnosti žalovaného 4 (v rámci rovnakého súdneho konania) rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 286/2007 z 28. februára 2008, ktorým vyslovil porušenie zbytočných prietáhov v konaní Okresného súdu Piešťany pod sp. zn. 4C/62/2008 (pôvodne v konaní Okresného súdu Trnava pod sp. zn. PN-4C/5/2000), prikázal Okresnému súdu Piešťany konať bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie 663,88 eur a náhradu trov konania.

7. Ústavný súd na podanie opakovanej ústavnej sťažnosti žalovaným 4 rozhodol nálezom č. k. IV. ÚS 171/2013 z 24. júla 2013, ktorým vyslovil porušenie zbytočných prietáhov v konaní Okresného súdu Piešťany pod sp. zn. 4C/62/2008 v období po právoplatnosti nálezu č. k. II. ÚS 286/2007 z 28. februára 2008, priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie 4 000 eur a náhradu trov konania.

8. Sťažovateľ namietal celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 23 rokov bez meritórneho preskúmania veci súdom prvej inštancie. Ďalej argumentoval, že okresný súd nekonal v súlade s čl. 17 Civilného sporového poriadku. V postupe okresného súdu vzhladol sťažovateľ výrazne obdobia nečinnosti: (i) nariadovanie pojednávania v časových rozostupoch viac ako 10 mesiacov, (ii) doručovanie žaloby žalovaným na vyjadrenie po 8 rokoch od podania žaloby a (iii) opakované

pripustenie zmeny žaloby (10. mája 2007, 23. septembra 2009, 25. septembra 2013 a 7. augusta 2018). Spis má v súčasnosti už cca 1010 strán. Sťažovateľ uvádzal, že k celkovej dĺžke konania neprispel, zásielky zo súdu preberal včas a vždy súdu poskytol potrebnú súčinnosť. Na nečinnosť súdu sa snažil upozorniť sťažnosťou pre nečinnosť 27. júla 2023 podľa § 62 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podpredsedníčka okresného súdu listom (č. k. Spr. 1039/2023 z 1. augusta 2023) vyhodnotila sťažnosť pre nečinnosť za dôvodnú.

9. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 469/2023 z 28. septembra 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

10. Okresný súd vo vyjadrení uviedol, že konanie sa vyznačuje skutkovou a právnou náležitosťou vzhľadom na časté zmeny žaloby a zmeny sporových strán na strane žalovaných. Zároveň tvrdil, že procesné úkony vykonáva v primeraných lehotách. Ďalej uviedol, že konanie od 7. novembra 2013 do 18. septembra 2019 bolo na žiadosť sťažovateľa prerušené. Podľa názoru okresného súdu k celkovej dĺžke konania prispela aj opakovaná zmena zákonného sudcu, pričom vec bolo potrebné znova naštudovať. Tiež tvrdil, že výrazná nečinnosť okresného súdu bola spôsobená obdobím nepriaznivej pandemickej situácie COVID-19.

III.

11. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako k čl. 6 ods. 1 dohovoru) už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESĽP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Neved'álová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález IV. ÚS 465/2022).

13. Povinnosťou súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 318/2022, I. ÚS 361/2022).

14. Vzhľadom na extrémnu dĺžku namietaného konania v trvaní viac ako 23 rokov ústavný súd nepostupoval podľa už uvedených kritérií, pretože ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte neprimerane dlhú dobu.

15. Ústavný súd k obrane okresného súdu týkajúcej sa nepriaznivej pandemickej situácie a s ňou spojenými opatreniami uvádza, že dĺžka posudzovaného obdobia bola ústavne neprimeraná už pred pandemickou situáciou, avšak v dôsledku jej pretrvávania prispela k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 577/2022, III. ÚS 704/2022, III. ÚS 190/2023). V súlade s judikatúrou EŠLP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok EŠLP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

16. Okresný súd ospravedlňoval dĺžku konania opakovanou zmenou zákonného sudcu (4. júla 2003, 13. februára 2004, 18. septembra 2009, 1. júla 2010, 27. januára 2016, 25. mája 2017, 17. januára 2023) a práceneschopnosťou zákonných sudcov. K uvedenému tvrdeniu ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry uvádza, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter.

17. Extrémna dĺžka trvania súdneho sporu na súde prvej inštancie výrazne vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Nečinnosťou okresného súdu došlo v namietanom konaní k extrémnym prietahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Ústavný súd v náleze č. k. II. ÚS 286/2007 z 28. februára 2008 (ústavnej sťažnosti žalovaného 4) vyslovil príkaz okresnému súdu vo veci konať a tento príkaz dopadá aj na nástupnícky Okresný súd Trnava, preto už ústavný súd nový príkaz nálezom neformuloval (obdobne III. ÚS 156/2023).

IV.

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 14 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (vypratanie nehnuteľnosti), povahu a význam

dotknutých práv, namietanú dĺžku konania (viac ako 23 rokov), obmedzenia súvisiace s pandémiou COVID-19, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 7 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

V.

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 442,38 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. októbra 2023

Robert Šorl
predseda senátu